

Õiguskantsler

Kristi Mürk
Narva Linna Sotsiaalabiamet
sotsiaalabiamet@narva.ee

Teie 30.06.2023 nr 6.1-28/6398-1

Meie 21.08.2023 nr 7-5/230981/2304214

Narva linna sünnitoetus

Lugupeetud Narva linna Sotsiaalabiameti direktor

Teile teadaolevalt pöördus õiguskantsleri poole [], kellele Narva linna Sotsiaalabiamet jättis sünnitoetuse maksmata, kuna ta hilines taotluse esitamisega.

Kehtiva [korra](#) kohaselt tuleb Narva linna poolt makstava sünnitoetuse saamiseks esitada taotlus kolme kuu jooksul pärast lapse sündi. On kiiduväärne, et sotsiaalabi ametnik informeeris avaldajat sellest, et seadus võimaldab mõjuval põhjusel mööda lastud avalduse esitamise tähtaega ennistada. Tunnustamist väärib ka see, et Narva Linnavolikogu on pärast õiguskantsleri nõuniku pöördumist Sotsiaalabiameti poole pikendanud linna poolt makstava sünnitoetuse taotlemise tähtaega nii, et alates 01.01.2024 saab selle taotluse esitada ühe aasta vältel pärast lapse sündi ([sünnitoetuse maksmise kord Narva linnas](#) alates 01.01.2024 jõustuva redaktsiooni § 3 lõige 2).

[] avalduse lahendamisel palun Narva linna Sotsiaalabiametil uuesti hinnata, kas avaldaja loetletud põhjusi saab pidada nendeks mõjuvateks ja objektiivseteks asjaoludeks, mis võisid takistada tal Narva sünnitoetuse avaldust õigeaegselt esitamast. Kui neid asjaolusid ei saa siiski pidada mõjuvaks tähtaja ennistamise aluseks, siis palun selgitage taotlejale, miks see nii on.

Palun andke hiljemalt 2023. aasta septembrikuu lõpuks teada, kuidas olukorra lahendasite.

Asjaolude kirjeldus

1. [] esitas [].2023 Narva linna Sotsiaalabiametile (edaspidi: sotsiaalabiamet) taotluse sünnitoetuse maksmiseks. Taotleja selgitas, et ta ei saanud taotlust tähtaegselt esitada, kuna tal oli [].

2. Sotsiaalabiamet keeldus [].2023 otsustega [] linna poolt makstavast sünnitoetuse määramisest. Otsusest ei nähtu, et taotluses välja toodud asjaolusid oleks kaalutud tähtaja ennistamise alusena. Keeldumine tugineb määruse „[Sünnitoetuse maksmise kord Narva linnas](#)“ § 3 lõikele 2, mille järgi võib toetuse taotluse esitada kolme kuu vältel pärast lapse sündi.

3. [] pöördus [].2023 uuesti sotsiaalabiameti poole ja selgitas, et ta pole kindel, kas ta sai sotsiaalabiameti töötaja taotluse põhjendamise soovitusel õigesti aru. Ta selgitas lisaks, et ta ei esitanud taotlust muu hulgas ka sellepärast, et ei teadnud võimalusest sünnitoetust taotleda.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

4. Sotsiaalabiamet käsitles [], 2023 pöördumist selgitustaotlusena ja vastas sellele [], 2023. Vastuses on selgitatud, et kui sünnitoetust taotletakse hiljem kui kolm kuud pärast lapse sündi, ei ole sotsiaalabiametil õigust maksta toetuse ühtegi osa. (Toetust makstakse kolmes osas. Toetuse esimene osa kantakse taotleja arveldusarvele hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast kõigi vajalike dokumentide esitamist. Toetuse teise ja kolmanda osa saab taotleja kätte hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast lapse ühe- ja kaheaastaseks saamist (määruse § 3 lõiked 3 ja 4)).

5. Hilisemas kirjavahetuses on Narva Linnavalitsus [] selgitanud, et kuna ta on saanud sünnitoetust [] esimese lapse sündimisel, võib sellest järeldada, et ta teadis sünnitoetuse esitamise võimalusest.

Soovitus hinnata asjaolusid uuesti

6. [] taotluse läbivaatamisel ei ole sotsiaalabiamet hinnanud seda, kas tema esile toodud asjaolud võisid olla mõjuvaks põhjuseks, mis takistasid taotluse õigeaegset esitamist. Samuti oleks tulnud [], 2023 esitatud taotlust käsitleda vaidena. Seetõttu soovitan sotsiaalabiametil taotlus uuesti läbi vaadata ja anda sisuline hinnang, kas konkreetsel juhul oli mõjuvaid põhjusi tähtaja ennistamiseks. Kui avaldaja esile toodud asjaolud ei olnud siiski piisavalt mõjuvad tähtaja ennistamiseks, tuleb taotlejale selgitada, miks need ei vabanda tähtaja möödalaskest.

7. [Haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) § 14 lõike 6 kohaselt kehtestatakse taotluse esitamise tähtaeg seadusega või selle alusel. Haldusorgan tagastab taotluse läbi vaatamata, kui taotluse esitamise tähtaeg on möödunud ja seda ei ennistata. Menetlustähtaega ei ennistata, kui esialgsest menetlustoiminguga teostamiseks ettenähtud tähtpäevast on möödunud rohkem kui üks aasta (HMS § 34 lg 3). Praeguses asjas oli ettenähtud tähtpäevast möödunud vähem kui üks aasta ja taotlust läbi vaatamata ei tagastatud.

8. Kui menetlustähtaeg on mööda lastud mõjuval põhjusel, võib haldusorgan omal algatusel või menetlusosalise taotlusel tähtaja ennistada (HMS § 34 lg 1). Avaldaja on oma taotluses loetlenud ka mõjuvad asjaolud, miks ta ei saanud taotlust tähtajaks esitada. Need olid []. Sotsiaalabiamet ei ole oma otsuses avaldaja argumente kaalunud ega öelnud, miks neid põhjusi ei saa pidada mõjuvaks.

Hiljem on [] välja toonud ka selle, et ta ei teadnud sünnitoetuse taotlemise võimalusest. Selle peale vastas linnavalitsus, et [] pidi toetusest teadma, kuna ta oli oma vanematele lastele sünnitoetust taotlenud [] aastal.

9. Sotsiaalabiamet on oma vastuses juhtinud tähelepanu sellele, et [] on sünnitoetuse taotlemisel tuginenud kahele vastandlikule argumentile: raske olukord ja asjaolu, et ta ei teadnud toetuse saamise võimalusest.

Need argumentid ei ole tingimata üksteist välistavad. [] võisidki olla põhjused, miks [] ei olnud võimalik end Narva linna toetuste tingimustega kurssi viia. Pealegi ei ole linna makstava sünnitoetuse avalduse esitamise tähtaeg kuigi pikk. Mõnsite seda ka ise õiguskantslerile vastates. Lisaks märkisite, et avalduse esitamise tähtaega on otsustatud pikendada laste üheaastaseks saamiseni. Seda kinnitab kehtivas korras tehtud [muudatus](#), mille kohaselt on alates 01.01.2024 sünnitoetuse taotluse esitamise tähtaeg üks aasta pärast lapse sündi (korra § 3 lg 2).

Õiguskantslerile esitatud materjalidest nähtub veel, et Narvas sünnitavatele emadele jagatakse teavet linna toetuste kohta ka sünnitusmajas. Kuna [] sünnitas [], jäi ta ilma ka võimalusest saada teavet kohe pärast sünnitust.

Argument, et avaldaja pidi olema linna poolt makstavast sünnitoetusest teadlik, kuna talle oli seda juba eelmiste laste sünni korral makstud, ei kaalu üles argumenti, et avaldajale võis olla pärast lapse sündi esmatähtis tema enda ja vastsündinu tervis, samuti pere teiste alaealiste laste

eest hoolitsemine. Seejuures ei saa tähelepanuta jätta asjaolu, et eelmisest sünnitusest oli möödas rohkem kui [] aastat.

10. Inimene ei pruugi teada, mis on tema avalduse lahendamisel olulise tähendusega asjaolud ja mis asjaolud ei ole olulised. Seetõttu tuleb avaliku võimu esindajal inimesele asja selgitada ja teda aidata. Nii näeb [sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) § 7 otsesõnu ette, et isiku vajadusele, arusaamisele ja huvile vastava hüvitise andmise otsustamiseks abistatakse teda avalduse esitamisel või toimingute tegemisel, kui ilma abistamata jääksid tema õigused teadmatuses või muul põhjusel teostamata. Ka HMS § 36 näeb ette haldusorgani selgitamiskohustuse. Seega, kui mingid asjaolud jäävad haldusorganile ebaselgeks, tuleb ebakõlad kõrvaldada, mitte tõlgendada neid taotleja kahjuks. HMS § 6 kohustab haldusorganit välja selgitama menetletavas asjas kõik olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid omal algatusel.

Hea on see, et sotsiaaltöötaja informeeris [] sellest, et ta võiks sünnitoetuse avalduses mainida []. Kahjuks ei ole linn nende asjaolude kohta tõendeid kogunud ega neid asjaolusid toetuse maksimisest keeldumisel arvestanud.

11. Avaldaja ei nõustunud Narva linna Sotsiaalabiameti [].2023 otsustega ([]) sünnitoetuse maksimisest keeldumise kohta ja pöördus [].2023 uuesti sotsiaalabiameti poole. Sellest pöördumisest on näha, et taotleja soovib sünnitoetuse määramisest keeldumise otsuste tühistamist. Arvestades selle avalduse sisu, oleks tulnud liigitada avaldaja [].2023 avaldus puudustega vaideks. Narva linna Sotsiaalabiamet ei käsitlenud seda pöördumist vaidena.

Uurimispehmõte näeb ette, et avalduse või muu tahteavalduse vaideks liigitamisel tuleb arvestada inimese tegelikku taht. Kui inimene esitab vaidetähtaja jooksul haldusorganile tahteavalduse haldusakti muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks, tuleb eeldada, et ta soovib esitada vaiet, kuigi ta ei ole oma tahteavaldust vaidena pealkirjastanud (vt nt Riigikohtu otsus nr [3-3-1-22-08](#), p 12–14). Vajaduse korral saanuks Narva linna Sotsiaalabiamet kasutada HMS §-st 78 tulenevat võimalust puuduste kõrvaldamiseks vaides.

Vaidemenetlus lõpeb üldjuhul vaideotsusega, mis vormistatakse kirjalikult (HMS § 86 lg 1) ning selles märgitakse resolutsioon vaide lahendamise kohta. Kui vaie otsustatakse jätta rahuldamata, peab seda vaideotsuses põhjendama ning ühtlasi selgitama, kuidas saab esitada kaebuse halduskohtule.

Täna Teid Narva linnas sotsiaalhoolekande korraldamise parandamiseks tehtud töö eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Merle Malvet 693 8426, Merle.Malvet@oiguskantsler.ee
Anneli Kivitoa, 6938417, Anneli.Kivitoa@oiguskantsler.ee